

Пам'ятка для вчителів

10 кроків

щоб зупинити булінг

Булінг (цькування) – це діяння (дія або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Для того щоб ми могли зупинити булінг, треба знати:

1 крок

Булінг (цькування) має наявність сторін:

Кривдник (булер) –

це той, хто безпосередньо вчиняє булінг (цькування). Кривдниками(цями) найчастіше стають ті, хто росте без заборон та авторитету дорослих. Їм дуже часто не вистачає уваги з боку дорослих і поваги до їх особистості, через що їм весь час доводиться самостверджуватися за рахунок інших. У більшості таких дітей яскраво виражені нарцисичні та лідерські риси характеру.

Постраждала особа (жертва)

Треба зазначити, що об'єктом булінгу (цькування) може стати будь-хто. Найчастіше в розряд потерпілого (жертви) булінгу (цькування) потрапляють діти, які чимось відрізняються від своїх ровесників: фізичними даними, особливостями розвитку (гіперактивні, з синдромом дефіциту уваги, заїканням тощо), успіхами в навчанні, матеріальним становищем, навіть просто запальним чи спокійним характером, заниженою самооцінкою, вираженим почуттям провини та невдоволенням собою тощо. У зоні ризику стати жертвою булінгу стають діти, у якої немає довірливих відносин з батьками, дитина надана здебільшого сам собі і вулиці.

Спостерігачі (за їх наявності)

На боці кривдника(ниці) можуть виступати спостерігачі(чки) прихильники(ниці) – вони підтримують дії лідера(ки), але самі в його діях активну участь не беруть. Серед прихильників(ниць) виділяють:

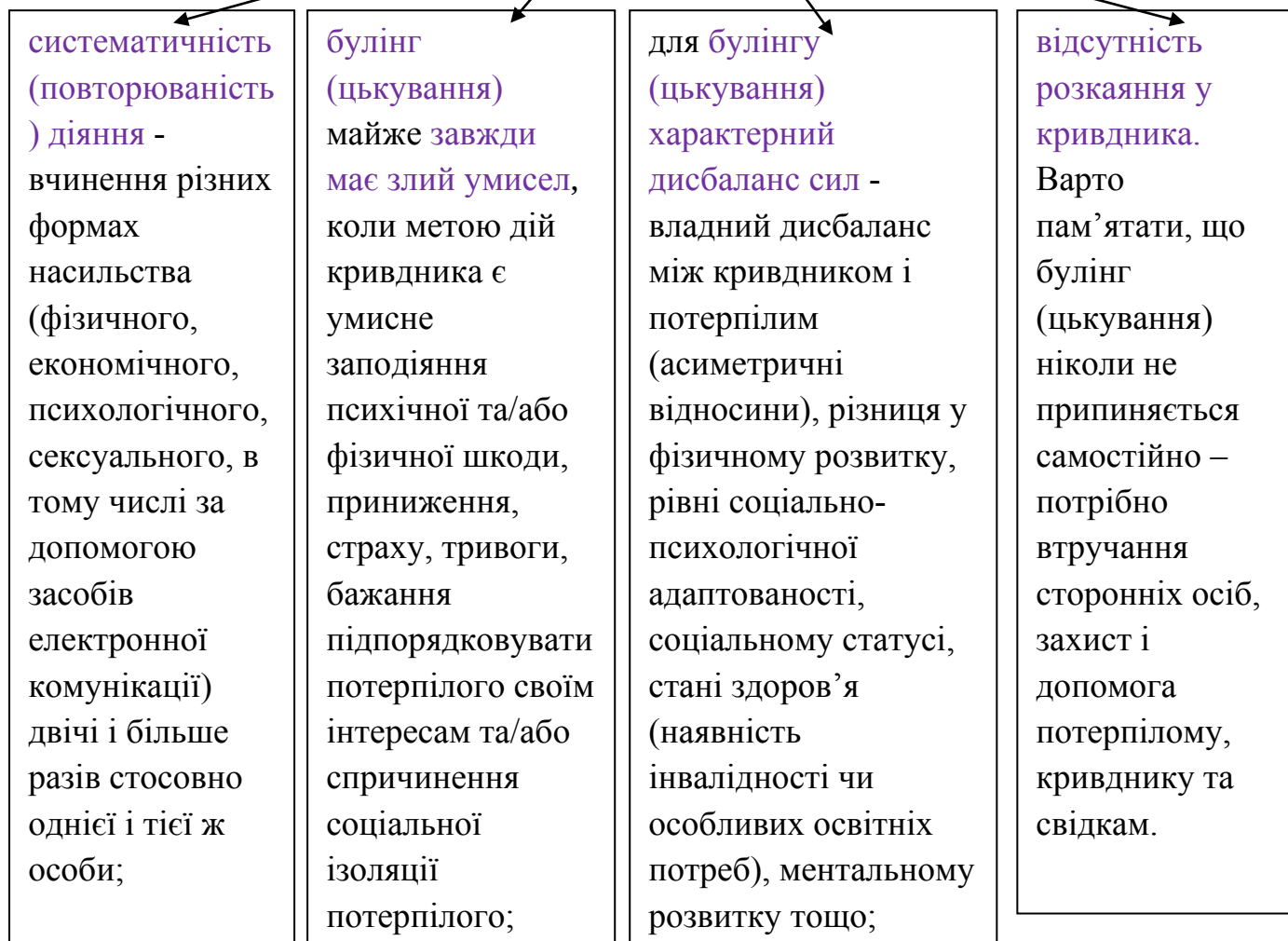
- активних – це ті, хто активно та відкрито підтримує знущання, наприклад, сміхом або приверненням уваги до випадку;
- пасивних – це ті, яким подобаються знущання, але вони не демонструють явних ознак підтримки.

На боці потерпілого (жертви) також є спостерігачі(чки), які поділяються на три категорії:

- активні спостерігачі(чки)-захисники(ці), які не сприймають цькування, допомагають або намагаються допомогти учневі/учениці, якого/яку цькують. Як правило, вони діляться тим, що відбувається в групі (класі) з батьками, переживаючи майже ті самі почуття, що і потерпілий (жертва) булінгу (цькування);
- пасивні спостерігачі(чки)-захисники(ці), які не сприймають цькування і вважають, що повинні допомогти жертві, але не наважуються на активні дії;
- байдужі спостерігачі(чки), які не залучаються до процесу цькування та не займають чітко визначеної позиції.

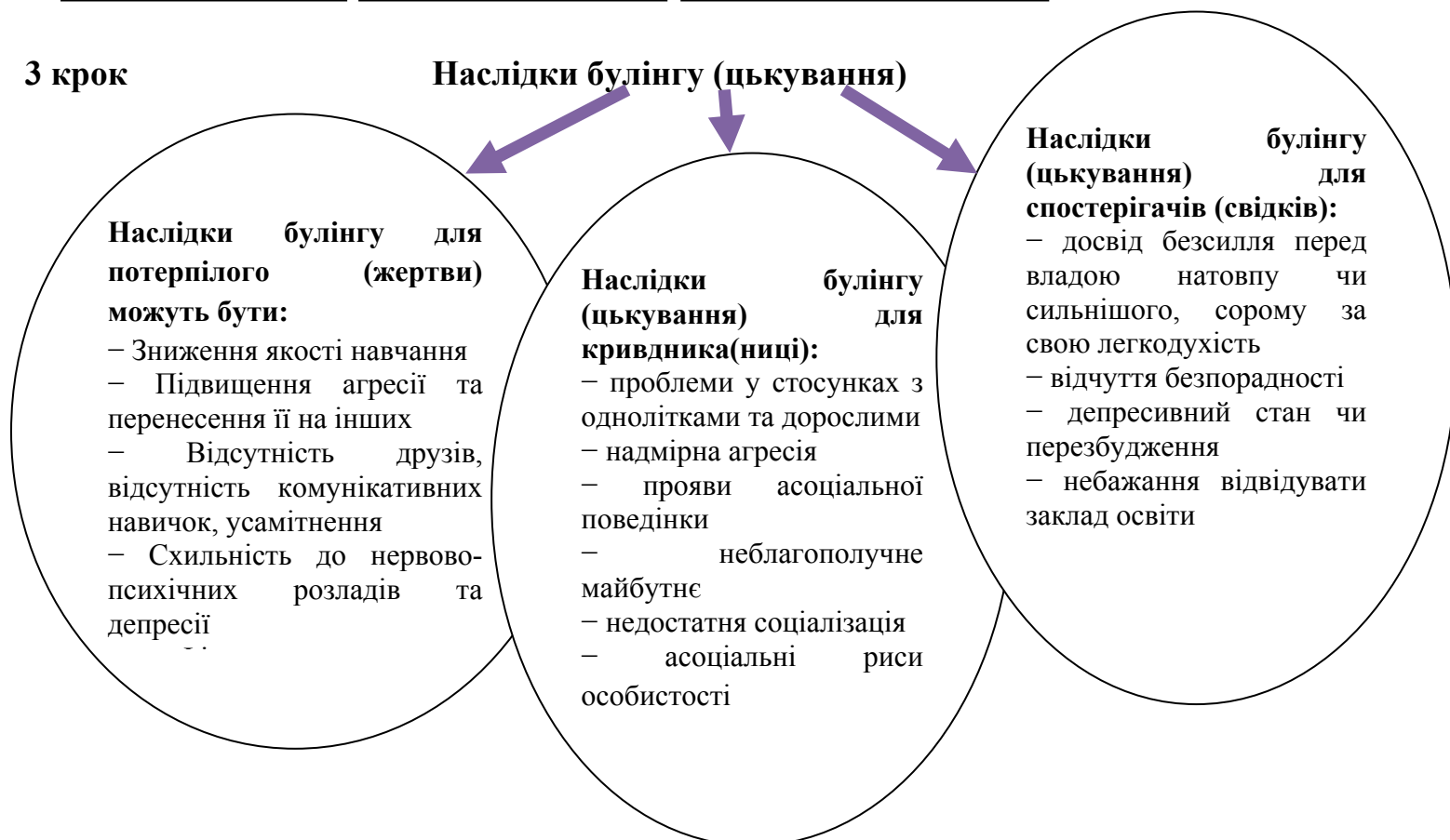
2 крок

ТИПОВІ ОЗНАКИ:

3 крок

Наслідки булінгу (цькування)

4 крок Якщо ви помітили або запідозрили булінг, повідомте адміністрацію навчального закладу. Не приховуйте випадки булінгу в класі заради збереження репутації школи. Не ігноруйте прояви агресивної або провокативної поведінки учнів.

5 крок Ретельно аналізуйте причини виникнення булінгу. Не підтримуйте жодну сторону учасників конфлікту. Не шукайте винного.

6 крок Говоріть з учасниками конфлікту наодинці. Не вимагайте від них публічних пояснень чи вибачень. Будьте неупередженими у своїх оцінках, діях і висловлюваннях.

7 крок Залучіть психологічну службу до розв'язання проблеми. Проконсультуйтеся з практичним психологом. Не залишайте справу, як є.

8 крок Допоможіть учням потурбуватися про того, кого ображають. Розкажіть дітям, що таке насилля.

9 крок Створіть у класі атмосферу довірливого спілкування, шукайте спільні інтереси, об'єднуйте дітей. Будьте прикладом толерантного й виваженого ставлення до інших.

10 крок Покажіть дитині, що вона не наодинці з проблемами, підтримайте її й дайте зрозуміти, що вона може розраховувати на вашу допомогу.

